

CZINE MIHÁLY

1975

"Az Újság" Cleveland
"Detroiti Magyar Újság"
1975 jun. 6.

MELYIK AZ IGAZI?

A múlt év őszén az Egyesült Államok és Kanada magyarul beszélő városait végiglátogatta Czine Mihály, a budapesti Látóhatár helyettes főszerkesztője és a mai magyar irodalomról tartott előadásokat.

Az előadások jó visszhangot keltettek Amerikában.

Az egyik fiatal költő a magyar irodalom utazó nagyköveteként köszöntötte, aki nem politizál, ennek még árnyékát sem észlelheti a hallgatóság... barátságunkra, megbecsülésünkre és meghallgatásunkra érdemes."

Ezek után meglepetésként hatott Czine Mihály "Megnőtt ég alatt" címmel írt tanulmánya a Budapesti Megjelenő Új Írás 1975 márciusi számában, melynek irodalmi és politikai értékelése szöges ellentétben áll mindazzal, amit az amerikai magyarság hallott Czine Mihálytól. A kritikus részleteket minden megjegyzés nélkül az alábbiakban közöljük:

"Oroszország után Magyarországon győz először a szocialista forradalom: az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság és a szocializmus találkozott. Megvolt a remény, hogy a magyar irodalom egésze realistábbá válik és szocialistává színeződik.

A Tanácsköztársaság bukásával a nagy remények távolabb estek, de a magyarság és a szocializmus nagy találkozása az irodalom további alakulását is erősen meghatározta. A polgári irodalomban indulók humanizmusát mélyebbé tette, azokat pedig, akik a forradalmak idején, a "világ-kezdeti ragyogásban" kapták útra indító élményeiket, a szocializmus felé ösztönözte. Az 1919 után jelentkező írók jobbjai már tudták: a liberalizmus és a polgári demokracizmus kora lejárt, s a jövő útját a számtalan gátló, zavaró és eltérítő tényező ellenére, híve-hitetlenül, szinte valamennyien a szocializmus irányában keresték.

1957
Czine Mihály

A szocialista eszmét, 1919 örökségét a forradalmi emigráció írói (Lukács György, Révai József, Komját Aladár, Karikás Frigyes, Zalka Máté, Illés Béla, Barta Sándor, Lengyel József, Balázs Béla, Gergely Sándor, Hidas Antal, Gaál Gábor töretlenül vitték tovább. Bár elsősorban pártmunkások voltak — szükség szerint szerkesztettek újságot, igazgattak gyárat, vettek részt ellenforradalmi puccsok leverésében, vagy vezényeltek fegyveres erőket a spanyol köztársaságért folyó harcokban — a pártmunka szüneteiben többen prózában is jelentőset alkottak (Illés Béla, Karikás Frigyes, Zalka Máté). Együtthaladtak a szocialista irodalom nemzetközi mozgalmával, a magyar prózát bekapcsolták a nemzetköziség áramába . . .

1945-ben a második világháború befejezésével új szakasz kezdődött a magyar történelemben. Az ellenforradalom negyedszázados uralma végetért, a Szovjet Hadsereg győzelmei nyomán a magyar nép is lehetőséget kapott élete demokratikus rendezéséhez. Tavasz köszöntött Magyarországra, a demokratikus átalakulás, a szocialista építés történelmi korszaka. Bár nagy veszteségekkel érkezett az irodalom a felszabaduláshoz — a fasizmus mintegy száz magyar író t elpusztított —, a művészetekben is nagy korszak érkezett . . .

A felszabadulással a próza is közel került az Igéret földjéhez. Ábrázolási eszközei korszerűek és gazdagok voltak . . . az írói szemléletet a marxizmus és az egyre jobban megismert szovjet irodalom termékenyítette.

Ennek a nemzedéknek a kibontakozása sem történt simán: jött az 1956-os nagy megrázkódtatás. Az imperializmus "aknamunkája" s a szocialista építésben elkövetett belső hibák következtében 1956-ban az ellenforradalom reális veszély lett Magyarországon. Az ellenforradalmi kísérlet elfojtása után — ez is szovjet segítséggel történt — a helyzet gyorsan konszolidálódott: azóta a politikaigazdasági és kulturális fejlődés harmonikus . . ."

Ezek után olvasóinkra bízunk, hogy eldöntsék, melyik Czine Mihály igazi arca, s hogy Eötvös Loránd egyetem magyar irodalmi tanszéke valóban soha nem volt-e jobb kezekben, mint, ahogy valaki Amerikában írta.

